

Bahattin	DERS : TÜRKÇE	KONU : GERÇEK ve MECAZ ANLAM
AYDIN	ADI SOYADI :.....	OKUL NO :.....

GERÇEK VE MECAZ ANLAM

Gerçek Anlam: Bir sözcüğün, söylenildiğinde akla gelen ilk anlamına sözcüğün temel anlamı denir. Sözcüğün sözlükteki anlamı, onun **gerçek** anlamını ifade eder.

Mecaz Anlam: Sözcüğün gerçek anlamından tamamen sıyrılarak kazandığı yeni anlamına **mecaz anlam** denir.

Örnekler: “**Burun**” dendiğinde aklımıza ilk gelen, insanın bir organıdır. Öyleyse; “**Burnundaki benler onu öyle tatlı gösteriyordu ki...**” cümlesindeki “**burun**” sözü insanın bir organı anlamında olduğundan **gerçek** anlamında kullanılmıştır. Ancak aynı söz; “**Bugünlerde burnu büyüdü kimseleri gözü görmüyor.**” cümlesinde insanın bir organı anlamını vermekten çok uzaktır.

- + Odun kısa sürede **yanar** biter. (**Gerçek anlam**)
- + Sinemaya yetişemezsek biletlerimiz **yanar**. (**Mecaz anlam**)
- + Çocuk, **ağır** kutulardan birini güçlükle taşıyordu. (**Gerçek anlam**)
- + Dedem **ağır** bir ameliyat geçirdi. (**Mecaz anlam**)

UYGULAMA ETKİNLİĞİ

1. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerin gerçek anlamda mı yoksa mecaz anlamda mı kullanılmıştır? Örnekteki gibi karşılıklarına yazınız.

Çarşıdan kitap aldım.	Gerçek	Bu kuru inadından vazgeç.	
Ömründe rahat yüzü görmedi	Mecaz	Yoldaki kayayı kenara çektik.	
Parkta gezintiye çıktık.		Geceleyin çok şimşek çaktı.	
Haberi duyunca içim parçalandı .		Arkadaşım kalbimi kırdı .	
Düğün, mahalleyi ayağa kaldırdı.		Olay iyice dallanıp budaklandı.	
Üzüm , çok faydalı bir meyvedir.		Adamın bin tarakta bezi var.	
Çocuk, bize meydan okudu .		Annem kardeşime bez aldı.	
Kara günlere kaldık.		Demir yürekli bir adamdı.	
Önce söz verdi, sonra yan çizdi .		Adam derin düşüncelere daldı .	
Derenin suyu tertemizdi.		Taş kalplinin biriydi.	

2. Aşağıdaki cümlelerde **kırmızı** renkle yazılmış gerçek anlamlı sözcükleri, mecaz anlamlarıyla cümle içinde kullanarak yazınız.

Gerçek Anlam	Mecaz Anlam
Kilogram bir ağırlık ölçüsüdür .	Hareketlerinde daima bir ölçü vardır.
Ayakkabımın bağı çözüldü.
Saçlarını özenle taradı
Merdivenlerden hızla inerken yere düştü
Bahçedeki odunlar alev aldı.
Mangal yaparken elim yandı
Kardeşim bisikletten düştü

3. Aşağıdaki cümlelerde **kırmızı** renkle yazılmış mecaz anlamlı sözcükleri, gerçek anlamlarıyla cümle içinde kullanarak yazınız.

Mecaz Anlam	Gerçek Anlam
Babam karnemi görünce ağır konuştu.	Okul çantam çok ağır .
Çocuklar beni eve bağladı
Yağmurda sucuk gibi ıslandım.
Onun bu davranışı karşısında dondum kaldım.
Arkadaşımın kalbi çok temiz
Mangal yürekli adam karanlıkta kayboldu.
Komşumuzun küçük oğlu çok uyanık

4. Sözcükleri hem gerçek hem de mecaz anlamlarıyla birer tümcede kullanınız.

- ince** → Kardeşim hep **ince** uçlu kurşun kalem kullanır. (Gerçek anlam)
→ Atakan **ince** düşünceli bir çocuktur. (Mecaz anlam)
- acı** → (Gerçek anlam)
→ (Mecaz anlam)
- şimşek** → (Gerçek anlam)
→ (Mecaz anlam)
- patlamak** → (Gerçek anlam)
→ (Mecaz anlam)
- boğaz** → (Gerçek anlam)
→ (Mecaz anlam)
- aslan** → (Gerçek anlam)
→ (Mecaz anlam)
- uyanık** → (Gerçek anlam)
→ (Mecaz anlam)
- bayılmak** → (Gerçek anlam)
→ (Mecaz anlam)

GERÇEK VE MECAZ ANLAM DEĞERLENDİRME TESTİ

1. Aşağıdaki tümcelerin hangisinde altı çizili sözcük **gerçek** anlamında kullanılmıştır?

- A) Bu gün sırtı durmadan ağrıdı.
 B) Tatlı diliyle her sorunun üstesinden gelirdi.
 C) Sorular karşısında uyanık olmalıyız.
 D) Toplantıda bize çok ağır sözler söyledi.

2. Aşağıdaki altı çizili sözcüklerden hangisi "mecaz" anlamı **değildir**?

- A) Doktora boş gözlerle bakıyordu.
 B) Ayşe'nin uykusu kaçtı.
 C) Kanadı kırık bir martı gördüm.
 D) Bu şarkıya bayılıyorum.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde "burun" sözcüğü **gerçek** anlamda kullanılmıştır?

- A) Çok para kazanınca burnu büyüdü.
 B) Berke tatilde burnundan getirdi.
 C) Babam burnundan ameliyat oldu.
 D) Eve geç geldiğimde annem burnundan soluyordu.

4. "tuttu" sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde **gerçek** anlamıyla kullanılmıştır?

- A) İpin ucundan sıkıca tuttu.
 B) Fatma işin ucundan tuttu.
 C) Ezgi'yi deniz tuttu.
 D) Bu iş çok iyi tuttu.

5. Aşağıdaki tümcelerin hangisinde mecazlı anlatım **yoktur**?

- A) Bu konuyu bir daha açmayacağım.
 B) Sıcak çorbayı içince rahatladım.
 C) Yakında savaş patlayacak.
 D) Adamı hırsız olarak damgaladılar.

6. "göz" sözcüğü aşağıdaki tümcelerin hangisinde **mecaz** anlamda kullanılmıştır?

- A) Ayşe gözü iyi görmeyince doktora gitti.
 B) Yumruğu yiyince gözü morardı.
 C) O mavi gözlü bir devdi.
 D) Öğretmenin gözüne girmeyi başardı.

7. "dal" sözcüğü aşağıdaki tümcelerin hangisinde **farklı** anlamda kullanılmıştır?

- A) Ağacın dalları meyveleri taşıyamıyordu.
 B) Kuş ağacın dalına küçük bir yuva yapmıştı.
 C) Gözleri uzaklara daldı gitti.
 D) Bu yaz denize dalmayı öğrendim.

8. Aşağıdaki tümcelerin hangisinde **gerçek** anlam **kullanılmamıştır**?

- A) Eve geç kaldığım için annem öfkesinden kudurdu.
 B) Dün kaybettiği saatini kütüphanede bulmuş.
 C) Biraz sonra toprak bir yola girdik.
 D) Yemekleri elektrikli ocakta pişiriyorlardı.

9. "derin" sözcüğü aşağıdaki cümlelerin hangisinde mecaz anlamda kullanılmıştır?

- A) Akdeniz kıyıları derin değildir.
 B) Öğle saatlerinde derin bir uykuya daldı.
 C) Derin vadiler keşfedilmeyi bekliyor.
 D) Çorba koymak için derin bir tabak aldık.

10. Aşağıdaki cümlelerde altı çizili sözcüklerden hangisi **gerçek** anlamda kullanılmıştır?

- A) Size kalbim ısındı.
 B) Ağlamamak için kendimi zor tuttum.
 C) Sevinçten uçuyordum.
 D) Karpuzu sofraya getirdi.

